KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Kaisa Mäntynen, Marko Nurmikolu

Lausunto
19.2.2021
194/03.01.01/2021

TaV@eduskunta.fi

HE 3/2021 vp

Lausunto hallituksen esityksestä elintarvikelaiksi sekä sakon toimeenpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys koskee elintarvikelain kokonaisuudistusta, jonka yhtenä tavoitteena on kattaa viranomaisvalvonnan kulut kattavammin toimijoilta perittävillä maksuilla. Lisäksi on tarkoituksena edistää kuntien toimintavapautta palvelujen järjestämisessä siten, että maksullisuus mahdollistaisi käyttämään valvonnan keinoja nykyistä monipuolisemmin. Kuntaliitto kannattaa ehdotettua valvonnan vuosittaisen perusmaksun (72 §) perimistä suunnitelmallisen valvonnan ja ilmoitusmenettelyn tai hyväksynnän piirissä olevilta valvontakohteilta.

Valvonnan vuosittaisen perusmaksun ulkopuolella ovat yleishyödylliset yhteisöt sekä kyläkaupat. Valvonnan perusmaksua ei perittäisi alkutuotannon suunnitelmallisesta elintarvikevalvonnasta eikä sellaisilta elintarvikealan toimijoilta, jotka toiminnan vähäisyyden ja toimintaan liittyvien riskien vähäisyyden takia jäävät suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolelle.

Vuosittaisen valvonnan perusmaksun lisäksi peritään toiminnanharjoittajilta suoriteperusteisesti maksu mm. suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksista, ilmoitusten ja hakemustan käsittelystä, näytteiden tutkimisesta ja vientitodistuksista. Kuntaliiton näkemyksen mukaan pienimuotoisen ja vähäriskisen toiminnan jättäminen valvonnan vuosittaisen perusmaksun ulkopuolelle on perusteltua.

Elintarvikelakiin ehdotetaan lisättäväksi uutena pakkokeinona elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu (67 §). Seuraamusmaksuilla pystyttäisiin puuttumaan yleisimpiin puutteisiin tai määräysten vastaisiin menettelyihin, joita elintarvikevalvonnassa havaitaan. Kaikkien puutteiden osalta ei seuraamusmaksua kuitenkaan määrättäisi vaan hallinnollisen seuraamuksen käyttöön vaikuttaisi käytännössä toimijan menettelyn vakavuus, tahallisuus ja toistuvuus. Hyvän hallinnon asettamien suhteellisuus- ja muiden vaatimusten sekä oikeusturvan vaatimusten olisi täytyttävä maksun määräämisessä

Seuraamusmaksussa on kyse uudentyyppisestä hallinnollisesta seuraamuksesta, jollaisesta ei ole aiemmin säädetty elintarvikelaissa ja se on harvinaisuus myös muissa laeissa. Koska kyseessä on kunnan viranomaiselle täysin uusi tehtävä, tulisi ennen lain voimaantuloa varata

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

riittävästi aikaa viranomaisten kouluttamiseen, ohjeiden kirjoittamiseen ja toimivien käytäntöjen luomiseen. Näillä perusteilla Kuntaliitto esittää, että elintarvikevalvonnan hallinnollinen seuraamusmaksu tulisi voimaan esitettyä myöhemmin, esimerkiksi samanaikaisesti valvonnan vuosittaisen perusmaksun kanssa (1.1.2022).

Toimijan luotettavuuden arviointia (7 §) koskevaa lain kohtaa on täsmennetty hallituksen esityksessä. Toimijan luotettavuuden arviointi otettiin uutena tehtävänä kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle edellisessä elintarvikelain muutoksessa (1397/2019). Lakimuutoksen toimeenpano on koettu kunnissa haasteelliseksi ja siihen tarvittaisiin edelleen lisäkoulutusta.

Jotta valvonnan vuosittaisen perusmaksun periminen ei lisäisi turhaan hallinnollista työtä kunnassa, tulee ympäristöterveydenhuollon valvontajärjestelmän (VATI:n) taipua vuosilaskutukseen ilman ylimääräistä käsityötä heti lakimuutoksen voimaan tultua. Kuntaliiton näkemyksen mukaan elintarvikelain voimaantuloaikataulua tulisi em. syistä arvioida uudelleen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Kaisa Mäntynen
Ympäristöterveydenhuollon erityisasiantuntija